

Р. П. Зорівчак

Кравчук Петро Ількович

КРАВЧУК Петро Ількович (псевд.: Пітер Арсен, Марко Терлиця; 06. 07. 1911, с. Стоянів, нині Радохів. р-ну Львів. обл. – 03. 02. 1997, м. Торонто, провінція Онтаріо, Канада) – український письменник, публіцист, громадський діяч, дослідник шевченкіани у Канаді. Член НСПУ (1993). Літ. премії ім. Я. Галана (1967), ім. В. Винниченка (1993). Навч. в укр. гімназії м-ка Радохів (нині Львів. обл., 1924–26). Наприкінці 1927 вступив до Укр. селян.-робітн. об'єднання (Сельробу), у жовтні 1929 – до Комуніст. спілки молоді Зх. України. У березні 1930 емігрував до Канади, де був актив. діячем Укр. робітн.-фермер. дому та Ліги комуніст. молоді. 16 липня того ж року у г. «Українські робітничі вісті» опубл. першу статтю К. – про життя безробітних у Вінніпезі; згодом він працював у ред. цієї газети (1936–40). Був слухачем Вищого освіт. курсу у Вінніпезі (1936). У 1940–42 інтернов. за участь в комуніст. русі (концтабір Кананаскіс, провінція Альберта). Співред. г. «Українське життя» (1942–65), «Життя і слово» (1965–91), спецкор. г. «Українське життя» та «Українське слово» у Києві (1947–49). Один із кер. Товариства об'єднаних укр. канадців (ТОУК), голова його Крайового виконав. комітету (1978–91). Автор опубл. в Україні і Канаді книжок, брошур (бл. 40) та статей, зокрема з історії укр. поселень у Канаді: «На новій землі (сторінки з життя, боротьби і творчої праці канадських українців)» (1958), «Українці в історії Вінніпега» (1974), «За вашу і нашу свободу» (1976; обидві – Торонто; про допомогу укр. канадців іспан. народів в боротьбі проти фашизму), «Українці в Канаді» (1981), «Українці в канадській літературі» (1990; обидві – Київ), «Вони обрали Канаду (Перший період емігрування українців до Канади 1891–1914)» (Торонто, 1991) та ін. У травні 1948 відвідав могилу Т. Шевченка в м. Канів (нині Черкас. обл.); 1966, під час Декади укр. культури в Казахстані, – п-ів Мангішлак (де перебував на засланні Т. Шевченка); 1981 – усі Шевченків. місця в С.-Петербурзі з [П. Журом](#) як екскурсоводом. Учасник Міжнар. форуму діячів культури для відзначення 150-річчя з дня народж. Т. Шевченка (травень 1964, Київ–Канів) та Міжнар. Шевченків. форуму у Празі, присвяч. 175-річчю від дня народж. поета (травень 1989).

Як один із кер. ТОУК і чл. Ради дир. Фондації музею та мемор. парку Т. Шевченка зробив чимало для встановлення пам'ятника (1951) та організації музею Т. Шевченка (1952) у м-ку Оуквілл (провінція Онтаріо), яким присвятив низку статей. Опублікував кн. «Тарас Шевченко в Канаді» (1961, вид. укр. і англ. мовами, відповідно, у Києві й Торонто за ред. [Є.](#)

[Кирилюка](#)), у якій подав також бібліографію укр. та англомов. шевченкіани. Консультував *М. Ф. Скрипник*, коли вона перекладала англ. мовою монографію Є. Шабліовського «Гуманізм Шевченка і наша сучасність» (К., 1971). Ініціатор і упорядник книги про художню самодіяльність укр. поселенців у Канаді «Наша сцена» (українською мовою – 1981; англ. – 1984; обидві – Торонто), де є розділи «Десятиріччя пам'ятника Т. Г. Шевченку» (в Оуквіллі) та «Шевченківський 1961-й рік». У своїх дослідж. К. стверджував, що перший укр. концерт у Канаді відбувся 1 травня 1904 у Вінніпезі на пошану Т. Шевченка, організов. [К. Генником-Березовським](#), який 29 листопада 1903 відкрив у своєму домі Читальню ім. Т. Шевченка; першу ж читальню ім. Т. Шевченка заснували 1901 в місцевості Бівер-Крік (провінція Альберта). К. подав досить детальну історію англомов. шевченкіани, однак не завжди об'єктивну, інколи неповну, перемінивши на догоду офіц. комуніст. ідеології низку фактів. Укр. патріот, він, на жаль, часто не бачив правди життя або не хотів (чи не міг) її бачити, втім у найскладніші роки тоталітар. режиму книги К. були для багатьох в Україні єдиним джерелом знань про культурне життя англомов. світу. Більшість культур. діячів України, серед них і шевченкознавці, підтримували з К. творчі зв'язки. Як голова Крайового виконав. комітету ТОУК він всебічно сприяв тому, що у 1980-х рр. чимало літературознавців з України мали змогу виступити з шевченкознав. доповідями в університетах Канади (ініціювала ці заходи *Г. Польова*, відбулося 9 таких читань за участі В. Русанівського, І. Дзевеверіна, Л. Новиченка, І. Дзюби, П. Кононенка, Р. Іванченко, Д. Павличка, П. Перебийноса та ін.). К. ініціював поїздку делегації ЦК КП Канади наприкінці березня – на поч. квітня 1967 в Україну для з'ясування справж. стану русифікації, опубл. у г. «Життя і слово» 1 січня 1968 звіт делегації був документом великої викривал. сили та завдав вагомого удару тоталітар. режиму. К. залишив спогади «Мої друзі і знайомі» (К., 1986), «Без недомовок» (К.; Торонто, 1995).

Основні праці

600 днів на Україні. Торонто, 1950; П'ятдесят років на службі народу: До історії укр. нар. преси в Канаді. Торонто, 1957; *The Shevchenko heritage in Canada // National Shevchenko Festival*. Toronto, 1961; *Іван Франко і українська трудова еміграція // УІЖ*. 1966. № 8; Промова на Міжнародному форумі діячів культури для відзначення 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка // *Всенар. шана: Відзначення сторіччя з дня смерті та 150-річчя з дня народж. Т. Г. Шевченка*. К., 1967; *Важкі роки*. Торонто, 1968; *Канадський друг Івана Франка*. Торонто, 1971; *Листи з Канади: Статті, нариси, памфлети*. К., 1974; *З рідним народом*. К., 1979; *From reading room to museum: A paper presented at a Shevchenko Conference, Palermo, Ont, June 26, 1982 // The Ukrainian Canadian*. 1984, March; *Українська заробітчанська еміграція в Канаді // Вітчизна*. 1988. № 7; *Відродити Музей Т. Г. Шевченка в Палермо // Життя і слово*. 1988, 7 листоп.; *Частка наших звітяг та болю // Україна*. 1990. № 7; *Інформативна довідка. Особисті спостереження // Київ*. 1990. № 4–5; *Від Петра I до*

Суслова. К., 1993; Наша історія: Укр. робітн.-фермер. рух у Канаді 1907–1991. Торонто, 1996.

Рекомендована література

1. Драч І. Наш канадський друг // Драч І. Духовний меч. К., 1983;
2. Луценко Д. Пісня Петра Кравчука // ЛУ. 1986, 13 листоп.;
3. Цьох Й. Сповідь його душі // Жовтень. 1987. № 4;
4. Савка М. П. І. Кравчук // Укр. журналістика в іменах. Л., 1999. Вип. 5.

Бібліографічний опис:

Кравчук Петро Ількович / Р. П. Зорівчак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-2616>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).